

использовать падежные окончания и т. д.

При написании творческого диктанта преподаватель диктует только часть текста, а студенты самостоятельно дополняют и расширяют его. Такие задания дают возможность проверить качество усвоения изученной темы.

Такой вид работы предполагает, с одной стороны, творческую активность студента по осмыслению исходного текста, а с другой стороны – стимулируется и словесно-логическая, и механическая, и зрительная память, совершенствуются навыки и умения создания записи, отличающихся краткостью, простотой формулировки, возможностью лексико-грамматической замены и расшифровки.

Перечисленные формы работы, образующие в сумме единую целенаправленную систему упражнений, успешно реализуются при использовании современных пособий по научному стилю и помогают решать сложнейшую проблему обучения конспектированию иностранных студентов.

ФУНДАМЕНТАЛЬНІ ТА ПРИКЛАДНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ХАРКІВСЬКОГО ЕЛЕКТРОТЕХНІЧНОГО ІНСТИТУТУ КРІЗЬ ПРИЗМУ НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ ШКІЛ (1930-1950 рр.)

ТВЕРИТНИКОВА О. Є., ДЕМІДОВА Ю. Є.

Національний технічний університет «ХПІ», м. Харків

Чільне місце в розвитку електротехнічної галузі як науки і як складової електротехнічної промисловості та вищої електротехнічної освіти з кінця XIX ст. посідав Харківський технологічний інститут (ХТІ), а згодом і

Харківський електротехнічний інститут (ХЕТІ). До кінця 1920-х рр. ХЕТІ, а протягом 1930–1950 рр. і ХЕТІ були провідними науковими і освітніми центрами, в їх лабораторіях діяльністю вчених сформувалися основні напрями наукових досліджень у галузі електротехніки. Специфіка роботи професорів і викладачів полягала в поєднанні наукової роботи з підготовкою кваліфікованих інженерних кадрів. Тематика досліджень мала як прикладні, так і теоретичні аспекти. Поява колективних форм співробітництва вчених, однією з яких стали науково-дослідні кафедри, а згодом науково-дослідні інститути, створила умови для зародження науково-технічної школи в ХЕТІ.

Проблемою визначення наукових шкіл займалися науковці різних напрямів науки і техніки, зокрема, історики науки і наукознавці: Г. М. Добров, Д. Д. Зербіно, А. А. Баєв, С. А. Бакута, Ю. О. Храмов, В. І. Онопрієнко та ін. Також до цієї проблеми звертались такі представники технічних і природничих наук, як А. А. Богомолець, П. Л. Капиця, М. Борн, О. П. Давиденко. Дослідники дали власні визначення і проаналізували основні риси, які мають бути притаманні науковому лідеру. У публікації С. П. Рудої і О. Я. Гороховатської узагальнюється матеріал з цієї проблеми, знайдені дещо інші підходи до ідентифікації наукової школи, але мало уваги приділяється визначенню поняття науково-технічної школи. Питання негативного впливу функціонування наукових шкіл порушує В. І. Онопрієнко. Він підкреслює, що разом з позитивним впливом, з науковими школами пов'язані процеси монополізації в науці, і переважаюча позиція лідера блокує інші шляхи розвитку. У дослідженні О. З. Мірської пропонуються чотири типи класифікації наукових структур, у тому числі школи-напрямку за національним принципом, і підкреслюється, що наукова школа – це допоміжна форма самоорганізації науки. Поняття науково-технічна школа дається в роботі Н. І. Жорник. Автор підкреслюють, що особливістю досліджень, які проводяться науково-технічною школою, є отримання

результатів, що впроваджуються у виробництво, визнання технічною громадськістю як у вітчизняною, так і закордонною, а також комплексність проведення наукової роботи [1; 2; 3].

Отже, спираючись на визначення наукової школи, зокрема науковців Центру досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г. М. Доброва НАН України, а також інших фахівців, можна зазначити, що за основними ознаками в повоєнні роки в межах ХЕТІ набула розвитку науково-технічна школа в галузі електротехніки. У ній були представлені три основні функції – освітня, дослідницька та інноваційна. Фундаментальні та прикладні наукові дослідження проводилися, базуючись на потужній лабораторній базі, і відповідали високому науковому рівню. Відбувався тісний зв'язок з виробництвом, результати досліджень були впроваджені і мали економічне, соціальне значення. У цей період були зроблені перші кроки до встановлення міжнародного співробітництва. Учені, які працювали над актуальними проблемами і реалізовували наукові розробки, отримали світове визнання [4; 5; 6].

Передумовами створення науково-технічної школи електротехніки ХЕТІ була діяльність учених-одинаків О. К. Погорелка, М. П. Клобукова, М. Д. Пильчикова. Аналіз наукової, педагогічної діяльності професора П. П. Копняєва дозволяє вважати його засновником науково-технічної школи електротехніки ХЕТІ. У 1920–1930-х рр. ним було започатковано вісім базових напрямів наукових досліджень у галузі електротехніки в ХТІ. Особливістю науково-педагогічної діяльності П. П. Копняєва було те, що завдяки організаторським здібностям, учений зумів створити на електротехнічному факультеті ХТІ дослідницький колектив і умови для науково-дослідної роботи, що стало базою для подальшого розвитку і становлення науково-технічної школи електротехніки в початковий період діяльності ХЕТІ. У витоків кожного з напрямів харківської науково-технічної

школи електротехніки стояв професор П. П. Копняєв. Унікальністю процесу формування харківської науково-технічної школи електротехніки стало те, що вісім основних електротехнічних напрямів наукових досліджень, започаткованих П. П. Копняєвим, набули розвитку і стали в післявоєнний період окремою науковою школою чи науковим напрямом.

ЛІТЕРАТУРА

1. Добров Г. М. Наука о науке / Г. М. Добров. – К. : Наук. Думка, 1989. – 304 с.
2. Зербино Д. Д. Научная школа как феномен / Д. Д. Зербино. – К. : Наук. думка, 1994. – 134 с.
3. Руда С. П. До проблеми визначення та вивчення наукових шкіл / С. П. Руда, О. Я. Гороховатська // Наука та наукознавство. Додаток. Матеріали IV Добровської конференції. – 2004. – № 4. – С. 99–103.
4. Храмов Ю. А. Научный лидер и его характерные черты / Ю. А. Храмов // Наукоеведение и информатика. – К. : Наук. думка. – 1986. – Вып. 27. – С.81–91.
5. Баев А. А. О научных школах / А. А. Баев // Школы в науке. – М. : Наука, 1977. – С. 503–505.
6. Бакута С. А. Научно-техническая школа: статус, характерные черты / С. А. Бакута, Ю. А. Храмов // Наукоеведение и информатика. – 1990. – Вып. 34. – С. 72–76.

МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК РОБОТИ З ДІЛОВИМИ ПАПЕРАМИ У СЛУХАЧІВ ПІДРОЗДІЛУ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ СПРАВИ

ТИМОШЕНКО Н. С.

Донецький національний університет, м. Донецьк

В умовах розбудови України та поширення її значення на міжнародній арені, виникає необхідність оволодіння навичками не лише ділової української мови, як нашої державної, але й навичками англійської мови міжнародних відносин. Спеціаліст-перекладач повинен вміти оформлювати особисті та кадрові документи, вести переговори, розумітися на основних правилах оформлення договорів, та ведення ділового листування, і робити це досконало українською та англійською мовами